

በተደጋጋሚ ከግዥ ፈፃሚ መ/ቤቶች እና አቅራቢዎች የሚነሱ ጥያቄዎችና መልሶቻቸው

ተ.ቁ	ጥያቄዎች	መልሶቻቸው
1	ግዥያቸው በማዕቀፍ ደረጃ የሚፈፀሙ ዕቃዎችን እንዲያቀርቡ በመንግሥት ግዥና ንብረት ማስወገድ የተመደቡ አቅራቢዎች ዕቃውን ካላቀረቡ ግዥውን በራሳችን መፈፀም እንችላለን ወይ	ግዥያቸው በማዕቀፍ ደረጃ የሚፈፀም ከአንድ በላይ በሆኑ መ/ቤቶች በጋራ የሚፈለጉ ዕቃዎችን በሚመለከት፣ የማዕከል ግዥ ፈፃሚ አካል የሆነው የመንግሥት ግዥና ንብረት ማስወገድ አገልግሎት ለየመሥሪያ ቤቱ ዕቃዎቹን እንዲያቀርቡ የተመደቡ አቅራቢዎች የውል ግዴታቸውን እንዲወጡ በማድረግ ወይም ተለዋጭ አቅራቢ በመመደብ ችግሩን መፍታት ካልቻለና ጥያቄ አቅራቢው መ/ቤት ግዥውን በራሱ ቢፈፅም ተቃውሞ የሌለው መሆኑን በሚፅፈው የመልስ ደብዳቤ ካረጋገጠ መ/ቤቶች ለመንግሥት ግዥና ንብረት አስተዳደር ኤጀንሲ ተጨማሪ ጥያቄ ማቅረብ ሳያስፈልጋቸው የግዥ ሕጉን ጠብቀው ግዥውን በራሳቸው መፈፀም ይችላሉ
2	ከግንባታ ሥራ ጋር በተያያዘ የጉዳት ካሳ ክፍያ (Liquidated damage) እንዴት ይሰላል	እ.ኤ.አ በ2011 በወጣውና የግንባታ ሥራ ግዥ መደበኛ የጨረታ ሰነድ ክፍል በሆነው አጠቃላይ የውል ሁኔታ አንቀጽ 27.1 ላይ እንደተደነገገው በውሉ ጊዜ ውስጥ ሳይጠናቀቁ የዘገዩት ሥራዎች ከፊሎቹ ከሆኑና የውል ስምምነቱ በዝርዝር የሰራ መርሃ ግብር (Time Schedule) የተደገፈ ሆኖ በውሉ መሰረት በወቅቱ የተከናወነውን ስራ በመቶኛ ምን ያህል እንደሆነ ለይቶ ማውጣት የሚቻልበት ሁኔታ ካለ ከሥራው መዘግየት ጋር ተያይዞ የጉዳት ካሳው (Liquidated damage) የሚሰላው ባልተጠናቀቁ ሥራዎች (Unperformed works) ዋጋ ላይ ሆኖ በየቀኑ 0.1% ወይም 1/1000 በማስላት ተግባራዊ የሚደረግ ሲሆን የቅጣቱ መጠን ከውሉ ጠቅላላ ዋጋ 10% መብለጥ እንደሌለበት ተገልጿል ጉዳዩን የበለጠ ግልፅ ለማድረግ በማሳያ አስደግፈን ለማየት ያህል አንድ የሥራ ተቋራጭ ብር 100,000,000 የሚያወጣ የግንባታ ሥራ ለመስራት ከአንድ የመንግስት መ/ቤት ጋር የውል ስምምነት ቢፈፅምና በውል ስምምነቱ በተጠቀሰው የጊዜ ገደብ ውስጥ ምንም ስራ ባያከናውን የጉዳት ካሳው /liquidated damage/ የሚሰላው ከውሉ ጠቅላላ ዋጋ ማለትም ከብር 100,000,000 ላይ በየቀኑ 0.1% በማስላት ሲሆን፣ በሌላ በኩል ደግሞ በገባው ውል መሰረት ሳይፈፅም የቀረው የውሉን 20 በመቶ ከሆነ የጉዳት ካሳው /liquidated damage/ የሚሰላው በውሉ ጊዜ ውስጥ ሳይጠናቀቅ በቀረው የውሉ 20% ማለትም ከብር 20,000,000 ላይ በየቀኑ 0.1% በማስላት መሆን ይኖርበታል፡፡

3	በውስን ጨረታ የግዥ ዘዴ ተካፋይ እንዲሆኑ ከተጋበዙ ድርጅቶች ውስጥ የመጨረቻ ሠነዱን ያቀረበው ተጫራች አንድ ብቻ ቢሆን ወይም መ/ቤቱ ያስቀመጠውን ዝቅተኛ የቴክኒክ መስፈርት ያሟላ አንድ ተጫራች ብቻ ቢሆን፤ በብቸኛነት የቀረበውን ወይም የቴክኒክ መመዘኛውን በብቸኛነት ያሟላውን ተጫራች የጨረታው አሸናፊ በማድረግ ውል መግባት ይቻላል ወይ	በውስን ጨረታ ከተጋበዙት ድርጅቶች ውስጥ የመጨረቻ ሠነድ ያቀረበው አንድ ድርጅት ብቻ ቢሆን፤ ወይም የመጨረቻ ሠነድ ካቀረቡት ድርጅቶች ውስጥ የቴክኒክ መስፈርቶችን ያሟላው ድርጅት አንድ ብቻ ከሆነ በጨረታ ሠነዱ ላይ የተገለፁት የማወዳደሪያ መስፈርቶች የሌሎች ድርጅቶች ተሳትፎን እንደማይገድቡና ድርጅቱ የሰጠው ዋጋ ያልተጋነነ እና የገበያ ዋጋ መሆኑን በማረጋገጥ በብቸኛነት ካቀረበው ወይም የቴክኒክ መመዘኛውን በብቸኛነት ካሟላው ተጫራች ጋር ውል መፈፀም ይቻላል
4	በብሔራዊ ግልጽ ጨረታ ለሚፈፀሙ ግዥዎች የአሸናፊ ድርጅቱን ዋጋ ከገበያ ዋጋ ጋር ማነፃፀር ግዴታ ነው ወይ	ዕቃዎቹ የማዕከላዊ ስታትስቲክስ ኤጀንሲ የጠቋሚ ዋጋ መረጃ የማይሰጥባቸውና በሀገር ውስጥ ገበያ ላይ የማይገኙ ከሆኑ በኢንተርኔት የሚገኙ መረጃዎች በመውሰድና ዕቃዎቹ ሀገር ውስጥ እስኪገቡ ድረስ ያለ የመጓጓዣ የጉምሩክ ቀረጥ እና የመሳሰሉ ወጪዎችን ግምት በመውሰድ ለተጫራቹ የሚከፈለው ዋጋ ከወቅታዊ የገበያ ዋጋ ጋር ማነፃፀር ተገቢ ነው። በግልፅ ጨረታ በሚፈጸም ግዥ ላይም ቢሆን የአሸናፊ ተጫራቹን ዋጋ ከወቅታዊ የገበያ ዋጋ ጋር ማነፃፀር ያስፈልገበት ምክንያት አንዳንድ ጊዜ በተጫራቾች መካከል መመሳጠር (Collusion) የሚኖርበት አጋጣሚ ስለሚኖር ነው። በዕቃው ልዩ ባህርይ ምክንያት ለዋጋ ማነፃፀሪያ የሚሆን Reference Price ማግኘት ካልተቻለ ግን ከአሁን በፊት በመ/ቤቱ ዕቃው የተገዛበት አጋጣሚ ከነበረ በአሁኑ ጊዜ ያለውን Inflation Rate በመውሰድ እና በቀድሞው የዕቃው ዋጋ ላይ በመጨመር ለማነፃፀሪያነት መጠቀም የሚቻል ሲሆን፤ የዋጋ ንፅፅር ለማድረግ የሚያስችል ምንም ዓይነት መረጃ ማግኘት ካልተቻለ ግን ግዥው በግልፅ ጨረታ የሚፈፀም እስከሆነ ድረስ አሸናፊ ተጫራቹ ብቸኛ ተወዳዳሪ መሆኑን አስቀድመጸ አውቆ የሰጠ

		ው ዋጋ ስለማይሆን ተጫራቹ ባቀረበው ዋጋ መሠረት ውል እንዳይገባ የሚከለክል የሕግ ድንጋጌ የለም
5	በተዘጋጀው የጨረታ ሰነድ ውስጥ ያልተካተተ ነገር ግን ጥራትን ከማረጋገጥ አንፃር አስፈላጊ የሆነ የመገምገሚያ መስፈርትን በመጠቀም የጨረታ ግምገማ ማካሄድ ይቻላል ወይ	የጨረታ መገምገሚያ መስፈርት የጨረታ ሠነድ በሚዘጋጅበት ወቅት በጥንቃቄ ተዘጋጅቶ በጨረታ ሠነዱ ውስጥ መካተት ይኖርበታል። የተጫራቾች የመጫረቻ ሠነድ ተከፍቶ ግምገማ በሚካሄድበት ወቅት ለግዥው በጣም ወሳኝ የሆነ ነገር ግን በስህተት በጨረታ ሠነዱ ውስጥ ሳይካተት የቀረ መስፈርት መኖሩ ከተረጋገጠ ጨረታውን በመሰረዝ መስፈርቱን የጨረታ ሠነዱ ውስጥ በማካተት አዲስ ጨረታ ማውጣት እንጂ በቅድሚያ በጨረታ ሠነድ ውስጥ ባልተካተተ መስፈርት ግምገማ ማካሄድ አይቻልም
6	ከአንድ ጊዜ በላይ የዋጋ ማስተካከያ ሲደረግ በቀመሩ መሠረት የዋጋ ማስተካከያ እንዴት ይሰላል የዋጋ ማስተካከያ የሚሰላው በማን ነው የሚፀድቀውስ	በመሰረቱ በፌዴራል መንግስት የግዥ አፈፃፀም መመሪያ አንቀጽ 16.14.4 ፊደል ተራ «መ» ላይ እንደተደነገገው የዋጋ ማስተካከያ የሚሰላው የመንግስት መ/ቤቱ በውሉ ላይ በተገለፀው እና በጨረታው መክፈቻ ዕለት ተፈፃሚ በነበረው እና አሁን ያለውን ወቅታዊ ዋጋ አስመልክቶ በኤጀንሲው ወይም በማዕከላዊ ስታትስቲክስ ኤጀንሲ በተሰጠው ዋጋ መካከል ያለውን የዋጋ ልዩነት በማስላት ልዩነቱን በአቅራቢው ዋጋ ላይ እንዲጨመር ወይም እንዲቀንስ በማድረግ የሚቀጥለው የዋጋ ማስተካከያ ጊዜ እስከሚደርስ የተስተካከለው ዋጋ ተፈፃሚ መደረግ ይኖርበታል። የዋጋ ማስተካከያ የሚደረገው ለሁለተኛ ጊዜ ሲሆን ማስተካከያው ለማድረግ የሚወሰዱ የዋጋ መረጃ ጠቋሚ ዋጋ የትኛው እንደሆነ በህጉም ሆነ በመንግስት ግዥ ማንዋሉ ላይ በግልፅ ባይመለከትም ቀመሩ ሲዘጋጅ መጀመሪያ ላይ አሸናፊው ተጫራች ውል በገባበት ዋጋ እና ጨረታው ሲከፈት በነበረው የወቅቱ የገበያ ዋጋ መካከል ያለው ልዩነት እስከ ውል ማጠናቀቂያው የመጨረሻ ጊዜ እንዲቀጥል ታስቦ የተዘጋጀ መሆኑን መገንዘብ ያስፈልጋል። ጉዳዩን የበለጠ ግልፅ ለማድረግ አሸናፊው ተጫራች ውል ሲገባ በወቅቱ የገበያ ዋጋ እና የአሸናፊው ተጫራች ውል በገባበት ዋጋ መካከል ያለው የገንዘብ ልዩነት ብር 36.17 ማለትም /108.17-72=36.17/ ነው ብለን በምሳሌነት ብንወስድ። ይህ የተፈጠረው የዋጋ ልዩነት የሚያሳየው አቅራቢው የጨረታው አሸናፊ ለመሆን ዋጋውን ከገበያ ዋጋ በብር 36.17 ዝቅ አድርጎ /ዋጋ ሰብሮ/ እንደገባ ነው።

		<u>ለመጀመሪያ ጊዜ የዋጋ ማስተካከያ ሲደረግ፤</u> • የአዋ1 = የዕቃው/አገልግሎቱ የዋጋ ማስተካከያ በተደረገበት ዕለት በማዕከላዊ ስታቲስቲክስ ኤጀንሲ የወጣ እና ሥራ ላይ የዋለ ዋጋ = 113.28 ቢሆን • የቀዋ 1 = የዕቃው/አገልግሎቱ ጨረታው በተከፈተበት ዕለት የነበረው የኤጀንሲው ዋጋ = 108.17 ቢሆን • የውዋ1 = አቅራቢው ውል የገባበት ዋጋ = 72.00 ቢሆን • የተዋ1 (Adjusted Price) = ለአቅራቢው የሚከፈል የተስተካከለ ዋጋ የተዋ1 = የአዋ1-የቀዋ1+ የውዋ1 = 113.28-108.17+72 =77.11 <u>ለሁለተኛ ጊዜ የዋጋ ማስተካከያ ሲደረግ ዋጋ ማስተካከያውን በሁለት መንገድ ማስላት ይቻላል፤</u> <u>አማራጭ 1</u> • የአዋ2 = የዕቃው/አገልግሎቱ የዋጋ ማስተካከያ በተደረገበት ዕለት በኤጀንሲው የወጣ እና ሥራ ላይ የዋለ ዋጋ = 131.55 ቢሆን • የቀዋ 2 =ዕቃው/አገልግሎቱ የመጀመሪያው የዋጋ ማስተካከያ በተደረገበት ዕለት የነበረው የኤጀንሲው ዋጋ = 113.28 • የውዋ 2 = የመጀመሪያው የዋጋ ማስተካከያ በውሉ ላይ የተገለፀ እና ለአቅራቢው በዚህ ወር ለሚከፈለው ክፍያ እንደመነሻ ሆኖ የሚያገለግል ዋጋ = 77.11 የተዋ2 = የአዋ2-የቀዋ2+ የውዋ2 = 131.55-113.28+77.11 = 95.38 <u>አማራጭ 2</u> • የአዋ2 = የዕቃው/አገልግሎቱ የዋጋ ማስተካከያ በተደረገበት ዕለት በኤጀንሲው የወጣ እና ሥራ ላይ የዋለ ዋጋ = 131.55 ቢሆን • የቀዋ2 = የዕቃው/አገልግሎቱ ጨረታው በተከፈተበት ዕለት የነበረው የኤጀንሲው ዋጋ = 108.17 ቢሆን
--	--	---

		• የውዋ2 = አቅራቢው ውል የገባበት ዋጋ = 72.00 ቢሆን የተዋ2 = የአዋ2-የቀዋ2+ የውዋ2 = 131.55-108.17+72 = <u>95.38</u> ስለሆነም ለሁለተኛ ጊዜ የዋጋ ማስተካከያ ሲደረግ ከላይ ከተገለፁት ሁለት አማራጮች አንዱን በመጠቀም የዋጋ ማስተካከያ ማድረግ የሚቻል ሲሆን ከላይ በተገለፀው ምሳሌ ላይ በግልፅ እንደተመለከተው በሁለቱም መንገድ ማስተካከያው ቢሰላ ውጤቱ ተመሳሳይ እንደሆነ ለማየት ይቻላል። በተጨማሪ አሸናፊው ተጫራች ውል ሲገባ በነበረው የወቅቱ የገበያ ዋጋ እና የአሸናፊው ተጫራች ውል በገባበት ዋጋ መካከል ያለው የገንዘብ ልዩነት የዋጋ ማስተካከያ ከተደረገ በኋላ ካለው የዋጋ ልዩነት ጋር ማለትም ብር 36.17 /131.55-95.38= 36.17/ አንድ አይነት መሆን አለበት። ቀመሩ በዚህ መንገድ የተዘጋጀበት ምክንያትም ዋጋ አለአግባብ ዝቅ አድርገው በመግባት የጨረታ አሸናፊ ለመሆን የሚሞክሩ ተጫራቾችን ለመከላከል ታስቦ ነው። የዋጋ ማስተካከያው ለማጽደቅ ሁለት አካላት ኃላፊነት ያለባቸው ሲሆን፤ መጀመሪያ በመ/ቤታችሁ <u>ውል የማስተዳደር ሥራ</u> የሚያከናውነው አካል በቀመሩ መሠረት ሊደረግ የሚገባውን የዋጋ ማስተካከያ መጠን ከወሰነ በኋላ የተስተካከለ ዋጋውን የያዘው የውል ማሻሻያ <u>ውል የመፈረም ሥልጣን</u> በተሰጠው አካል እንዲፈረም ተደርጎ የዋጋ ማስተካከያው ተግባራዊ ይደረጋል።
7	በጨረታ ውድድር በአንደኛ ደረጃ እና በሁለተኛ ደረጃ ላይ የሚገኙ ተጫራቾች ውል ለመግባት ፈቃደኛ ባይሆኑ በሦስተኛ ደረጃ ላይ ከሚገኘው አቅራቢ ጋር ውል መፈፀም ይቻላልን?	በፌዴራል መንግስት የግዥ አፈፃፀም መመሪያ አንቀፅ 16.24.4 ላይ በጨረታው አሸናፊ የሆነው ተጫራች <u>ውል ለመፈረም ፈቃደኛ ካልሆነ</u> የመንግስት መ/ቤቱ በቅድሚያ የሚያስገኘውን ጠቀሜታ በመገምገም በውድድሩ ሁለተኛ የወጣውን ተጫራች አሸናፊ ማድረግ ወይም አዲስ ጨረታ ማውጣት እንደሚችል በተደነገገው መሠረት በጨረታ ውድድሩ አንደኛ የሆነው ተጫራች ውል ለመግባት ፈቃደኛ ካልሆነ ሁለተኛ የወጣው ተጫራች ያቀረበው ዋጋ ከገበያ ዋጋ ጋር ሲነፃፀር ትክክለኛ የገበያ ዋጋ መሆኑ እስከታመነበት ድረስ የአሸናፊነት ዕድሉን በቀጥታ ሁለተኛ ለወጣው ድርጅት መስጠት የሚቻል ሲሆን፤ በጨረታ ውድድሩ ሁለተኛ የሆነው ተጫራችም ውል ለመግባት ፈቃደኛ ካልሆነ ግን የአሸናፊነት ዕድሉን በጨረታ ውድድሩ ሦስተኛ ለወጣው ተጫራች ለመስጠት የሚያስችል የህግ አግባብ የለም።

8	በጨረታ ውድድር አንደኛ የወጣው ተጫራች ውል ከገባ በኋላ የገባውን የውል ግዴታ መፈፀም ካልቻለ ቀደም ሲል ባቀረበው ዋጋ ውል ለመግባት እስከተስማማ ድረስ በጨረታ ውድድሩ ሁለተኛ ከወጣው ድርጅት ጋር ውል መፈፀም ይቻላልን?	ሁለተኛ ከወጣው ተጫራች ጋር ውል መግባት የሚቻለው በአንደኛ ደረጃ በአሸናፊነት የተመረጠው ተጫራች ውል ለመግባት ፈቃደኛ ሳይሆን ሲቀር ነው እንጂ በጨረታ ውድድሩ አንደኛ የሆነው ድርጅት የአሸናፊነቱን ዕቃዎች ለማቅረብ ፈቃደኛ ያልሆነው ከውል ከፈፀመ በኋላ ከሆነ በቀጥታ ሁለተኛ ከወጣው ድርጅት ጋር ውል ለመፈፀም የሚያስችል የሕግ ድንጋጌ የለም
9	ከግንባታ ሥራ ግዥ ጋር በተያያዘ በልዩ የውል ሁኔታ ላይ የውል ማስከበሪያ መጠኑ 10% እንደሆነ ተጠቅሶ ሳለ አሸናፊው ተጫራች ከተለየ በኋላ የውል ማስከበሪያ መጠኑን ከፍ ማድረግ ይቻላልን?	የግንባታ ሥራ ግዥ መደበኛ የጨረታ ሰነድ ክፍል በሆነው የተጫራቾች መመሪያ አንቀጽ 38.6 ላይ «በጨረታ በአሸናፊ የሚመረጠው ተጫራች ያቀረበው ዋጋ በጣም ዝቅተኛ ሲሆንና ግዥ ፈፃሚው መ/ቤት በዚያ ዋጋ ሥራው አይሰራም የሚል ዋርጣሬ ሲኖረው የግዥ ፈፃሚው አካል ሊደርስበት ከሚችል ማናቸውም ኪሳራ ራሱን ለመጠበቅ ሲል የውል ማስከበሪያ ዋስትና መጠንን በቂ በሆነ ደረጃ ከፍ እንዲል ማድረግ ይችላል» ተብሎ በተደነገገው መሰረት ግዥ ፈፃሚ መስሪያ ቤቱ በ”Unusually low Price” ምክንያት የሚከሰት Riskን ለመቀነስ አሸናፊው ተጫራች የሚያሰዘውን የውል ማስከበሪያ ዋስትና መጠን ከ10% በላይ ከፍ ማድረግ ይችላል።
10	ግዥ ፈፃሚው መ/ቤት የጨረታ፣ የውል እና የቅድሚያ ክፍያ ዋስትናዎች የሚያዝበት መንገድ ከታወቀ ባንክ በሚሰጥ የክፍያ ማዘዣ ቼክ (CPO) መሆን እንዳለበት ባዘጋጀው የጨረታ ሠነድ ላይ ገልጾ እያለ ተጫራቾች በራሳቸው ምርጫ በሌላ አማራጭ የዋስትና ማስያዣ መንገድ የሚያሰዙት ዋስትና ተቀባይነት እስከምንድረስ ነው?	ግዥ ፈፃሚ መ/ቤቱ መ/ቤት በሕጉ ላይ ከተፈቀዱት ዋስትና የሚያዝባቸው አማራጮች ውስጥ አንዱን ብቻ መርጦ ተጫራቾች ለጨረታ ማስከበሪያነት፣ ለውል ማስከበሪያነት ወይም ለቅድሚያ ክፍያ ማስያዣ የሚገባቸው በመ/ቤቱ በተመረጠው እና በጨረታ ሠነዱ ላይ በተመለከተው ዋስትና የሚያዝበት መንገድ ብቻ እንደሆነ ቢገልፅም፣ በመንግሥት ግዥ አፈፃፀም መመሪያ አንቀጽ 16 ንዑስ አንቀጽ 16.16.4፣ ንዑስ አንቀጽ 16.25.2 ወይም ንዑስ አንቀጽ 16.26.2 በግልፅ እንደተመለከተው በግዥ ሕጉ ከተፈቀዱት ዋስትና የሚያዝባቸው መንገዶች ውስጥ አንዱን መርጦ የማስያዣ መብት ለተጫራቾቹ የተሰጠ ስለሆነ፣ ከተፈቀዱት ውጪ አይሁን እንጂ ግዥ ፈፃሚ መ/ቤቱ በመረጠው ሳይሆን ተጫራቹ በመረጠው ዋስትና የሚያዝበት መንገድ ዋስትናዎችን ማስያዣ ይቻላል።
11	የመንግሥት ግዥና ንብረት አስተዳደር ኤጀንሲ አቅራቢዎች ብቸኛ አቅራቢ ስለመሆናቸው ማረጋገጫ ይሰጣልን?	የአቅራቢዎችን ብቸኛነት ኤጀንሲው የማያረጋግጥ ሲሆን፣ ይህን የማረጋገጥ ማንዴት የተሰጠው ሌላ ተቋምም የለም ስለዚህ ግዥ ፈፃሚ መ/ቤቶች የቀጥታ ግዥውን ለመፈፀም አቅራቢዎች በሀገር ውስጥ የአንድ ዕቃ ብቸኛ አቅራቢ እንደሆኑ ከሚያቀርቡላቸው ማስረጃ በተጨማሪ በራሳቸው መንገድ የአቅራቢዎችን ብቸኛነት በራሳቸው ማረጋገጥ ያለባቸው ሲሆን፣ ዕርግጠኛ ካልሆኑ ግን ግልፅ ጨረታ በማውጣት ሌሎች አቅራቢዎች ካሉ የገበያውን ሁኔታ መፈተሽ ይኖርባቸዋል ።